

Европейски съюз

Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

2009

ЦЕНТЪР ЗА
МОДЕРНИЗИРАНЕ
НА ПОЛИТИКИ

IMMIGRATION
INTEGRATION
CENTER

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

Европейски съюз

Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

МИГРАЦИОННА ПАНОРАМА

*Интеграцията е концепция на миналото,
приносът е концепцията на бъдещето.*

Д-р Тария Рамадан¹

а. Синхронен план – миграционните общности в абсолютни цифри и проценти

Около 20% от холандското население са имигранти или деца на родители имигранти. За разлика от повечето европейски страни, статистиката за имигрантското население в Холандия не се базира на националност или страна на раждане, но на базата на етнос/етничност (Ersanilli, E. 2007). Холандското правителство прави разлика между алохтонен и автохтонен (allochtonen – autochtonen). Алохтонен е противоположният термин (на гръцки) на автохтонен, което означава „местен“. Алохтонни жители са тези, на които поне един от родителите е роден извън Холандия. Допълнително разделение се прави между западно и незападно алохтонните. Западно алохтонните са хората от Европа (без Турция), Северна Америка, Океания, Индонезия и Япония; незападно алохтонните са хората от Турция, Африка, Латинска Америка и останалата част от Азия.

Много статистики правят разлики между автохтонни и алохтонни. Повечето статистики обаче се фоку-

сират на алохтонните, които не са от Запада, защото те са видени като в по-неизгодна позиция в холандското общество.

В ежедневно общуване използването на думата “алохтонен” само показва, че става дума за хора, които не са от Запада и по-специално става дума за **турците и мароканците**. Има дискусии за разширяване на дефиницията за алохтонност, като се прибавят и хора, които имат дядовци и баби, които са родени в чужбина, което би спомогнало за по-далечно проследяване на населението с имигрантски произход. Според някои политици и самите алохтонни жители това понятие би трябвало да се премахне, защото създава постоянно разделение между етническите холандци и тези, които не са.

Различните статистики описват по различен начин мигрантското население в Холандия: 19,3% от населението са алохтони (10,6% извън Запада), 9,8% са родени в чужбина и 6,2% не притежават холандско гражданство.

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

Фигура 1: Алохтонно население по страна на произход през 2007 г. (топ 10)

Страни на произход	Общо	Първо поколение
1. Индонезия	389 94	126 048
2. Германия	381 186	101 221
3. Турция	368 6	195 113
4. Суринам	333 504	186 025
5. Мароко	329 493	167 893
6. Холангски Антили и Аруба	129 965	78 907
7. Белгия	112 224	36 126
8. (Бивша) Югославия	76 465	52 857
9. Обединено Кралство	75 686	42 604
10. Полша	51 339	34 831
Общо алохтонно население	3 170 406	1 601 194
Общо алохтонно население от страни извън Запада	1 738 452	1 014 476

Източник: CBS

Влиянието на различните дефиниции при определянето на най-значителните страни на произход като цяло е малко: това са Турция, Мароко, Германия, Белгия, Обединеното Кралство, Полша (фигура 1 и 2). Към групите, които произхождат от бившите колонии, и гостуващите работници се присъединяват и три съседни страни, които спадат към топ десет на алохтонното население: Белгия, Германия и Обединеното Кралство. Хората, които са родени в страни от ЕС, и децата на тези, които са родени в страни от ЕС, е около 26% от алохтонното население.

Фигура 2: Чужди националности с гражданство за 2006 г. (топ 10)

Гражданство	Включително с двойното гражданство	Без двойно гражданство
1. Турско	359,143	98,92
2. Мароканско	313,921	86,229
3. Немско	106,601	58,503
4. Английско	84,774	41,508
5. Белгийско	56,281	25,994
6. Италианско	37,935	18,502
7. Полско	31,787	15,202
8. Френско	30,463	14,73
9. (Бивша) Югославия	28,027	5,306
10. Испанско	27,795	16,851
Общо	1,704,846	691,357

Източник: CBS

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

Наличието на 330 000 суринамци е значително, като се има предвид цялото население на Суринам в момента (около 500 000). С 45 000 души молуканците са също значителна група, но те не са от най-големите имигрантски групи.

Може да се каже, че потокът на търсещи убежище води до диверсификация на холандското имигрантско население. В годините 1971 г. до 1998 г. броят на националностите нараства от 28 на 110.

Търсещи убежище и бежанци

Броят на търсещите убежище е висок в Холандия. Вълната от бежанци след Втората световна война започва с войници от страни от Източна Европа, като Полша, които помагат за освобождаването на Холандия и решават да останат, след като страните им попадат под комунистически режими. По-късно към тях се присъединяват сънародници, както и бежанци от целия свят. В момента най-големият брой на бежанци е от Афганистан, Ирак, Иран, Сомалия и Босна и Херцеговина. Бежанците и търсещите убежище се управляват от **Закона за чужденците от 2000** (VW2000). По този закон търсещите убежище могат да получат бежански статут, ако покриват критериите по Женевската конвенция на базата на хуманитарна основа или ако

те са зависим партньор или по-малки деца, които бягат заедно с човека, който кандигатства, или в рамките на три месеца, когато човекът, който кандигатства, е подал молбата си.

Допълнително Холандия приема 500 бежанци на година, които са избрани за преместване от бежански лагери на ООН. Хората, които получават статут на бежанец, имат правото в рамките на една година да живеят в страната и разрешението им за престой може да бъде подновено. След три години бежанците имат право на постоянен документ за пребиваване. За да се намали дългата процедура, по **Закона за чужденците от 2000** (VW2000) се предлага даване на оценка в рамките на 48 часа. В рамките на 48 работни часа от подаването на молбата за убежище излиза първият отговор дали на търсещия убежище ще му се даде бежански статут или не. По време на процеса на кандигатстване за статут на търсещите убежище им се предоставя подслон в специални приемни домове, където да изчакат до излизане на решението на молбата им. Търсещите убежище получават малка седмична дажба и не им е позволено да

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

работят повече от 12 седмици в годината. Тази практика получава критики, че тези гажби развиват култура на зависимост, която спъва бежанците в интеграцията им след това. Тези, които получават статут, са разпределени из страната, като по този начин общините си разделят разноските по техния прием и така се избягва тяхната концентрация.

Всяка община трябва да има дял от своето социално жилищно строителство за бежанците. Приблизителната оценка е, че почти 3/4 от бежанците живеят извън големите градски центрове. Много от тях се опитват да се преместят в градовете, защото вярват, че там ще имат повече възможности.

Законът за чужденците от 2000 (VW2000) е последната мярка, която е взета, за да се намали броят на търсещите убежище. През втората половина на 80-те броят им се увеличава значително. През 1980 г. има 1 330 човека, а за 1990 г. – вече 21 210 души. Нарастналият брой на молбите не значи и нарастнал брой на положителни решения. От 1987 г. до 1996 г., 40 % от молбите

са одобрени (фигура 4). Когато по-късно висшият представител за бежанците към ООН Рууд Луберс става министър председател на Холандия (1982-1994) са предвидени няколко мерки, за да се намали достъпът до убежище. Броят на преселниците от бежанските лагери на ООН стига до 500 души, но за тези, които идват в Холандия, самостоятелно е изработена селекционна система, която разделя „истинските бежанци“ от мигрантите, които търсят легална мярка, заради други причини, например икономически.

След въвеждането на **Закон за чужденците от 2000 (VW2000)**, молбите спадат от 43 560 през 2000 г. на 9 780 през 2004 г. Трудно е да се каже дали това е директна последица от политиката и дали ще има дълготраен ефект. Един от отговорите може да се крие в затруднените икономически условия. Една от дългите дискусии е какво да се прави с около 26 000 човека, които са поискали убежище преди 2001 г. и които остават в Холандия, въпреки че не са получили разрешение. Някои от тях чакат отговор на обжалването си, други, въпреки отрицателния отговор на тяхното обжалване, не напускат страната. През 2003 г. е анонсирана амнистия за хората, които чакат

Европейски съюз

Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

б. диахронен план – кратка история на миграцията

резултат на тяхната първа молба от пет и повече години. Частично, заради много правителствени промени в началото на 21 век, дълго време не е представен финален закон по амнистията, чак до пролетта на 2007 г., когато по-ляво ориентираното правителство приема Закон по амнистия за всички търсещи убежище, които са подали молби преди 2001 г., но не са напуснали Холандия след това, както и не са извършили сериозни престъпления. Като резултат между 25 000 и 30 000 души получават амнистия. Около 1 500 не са одобрени поради тежки престъпления или заради това, че са излъгали за идентичността си.

Холандия е страна на имиграция за дълъг период от време - от 16 век до края на 18 век (1550 -1800). В годините 1800 до 60 –те г. на 20 век тя се обособява като страна на емиграция. През 19 век има спад на населението, родено в чужбина, което достига 2 процента през 1880 г. Повечето емигранти се преселват в Америка, Австралия и Канада, или Южна Африка и холандската колония на Индонезия. След Втората световна война холандското правителство насърчава емиграцията, защото се страхува от безработица като резултат от високата раждаемост. Като резултат повече от половин милион емигрират от страната. След войната в Холандия започват да приивждат имигранти с разнообразен произход: от бившите колонии, работна миграция, както и търсещи убежище. Така се превръща отново в страна на имиграция след 1967 г. (Bruquetas-Callejo, M. 2007).

Тези факти не отговарят на схващането и нормата за Холандия като страна на имиграция. Както повечето страни в Западна Европа, предста-

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

Вата за Холандия не е като страна на имиграция. Пребиваването на имигрантите се възприема за временно, поради високата населеност в Кралството. Затова повечето от действителните имигранти са приети като временна работна ръка (guest workers). Това създава напрежение между идеята да не бъде страна на имиграция и фактът на нарастващата имиграция и постоянното пребиваване на имигрантите в следвоенния период. Това напрежение се изразява в серия от терористични действия през 70-те на 20 век – отвлечане от училище и на два влака от младежка групировка на една определена имигрантска група – молуканите (the Moluccans). Тази малка група на бивши войници от бившите холандски колонии в Източна Индонезия пристигат страната през 1951 г. Те се водят «временно пребиваващи» повече от години.

Въпреки разбирането на нуждата интеграционна политика в началото 80-те се води дебат коя е правилна политика. Няколко подхода се смен през последните години. Тези събития водят до преразглеждане на политики (Bruquetas-Callejo, M. 2007). Преразглеждането води до признаването

постоянно пребиваване на определени имигрантски групи и след това до политики, които водят до интегрирането на тези групи в началото на 80-те.

Политика за етническите малцинства, прилагаща мултикултурния подход, се фокусира върху етноса и културните малцинства като колективни, като промотира социално-икономическото участие и борбата срещу дискриминацията, подкрепя груповата еманципация на малцинствените групи (Minorities Memorandum, Ministerie van BiZa 1983; Bruquetas-Callejo, M. 2007). Като се фокусира върху интеграцията на холандското общество вместо на евентуалното връщане в страните на произход, тази политика оставя значително пространство за културната идентичност на имигрантите. След Швеция (в средата на 70-те), Холандия е една от първите страни в Западна Европа, която разработва такава интеграционна политика.

В началото на 90-те започва значителна промяна на политическия фокус и на политическите цели. Тази промяна на политиката към интеграция не означава признаване на присъствието на постоянна имиграцията. Въпреки че идването на имигрантските групи исторически е видяно като уникално събитие, след това се работи то да бъде ограничено

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

и преговратено. Така в началото на 90-те години тази концепция се променя и се започва изграждането на политики, които вземат под внимание постоянната имиграция, както и постоянното имигрантско пребиваване. Следвайки изследване на Научния съвет за управленска политика (Scientific Council for Government Policy (WRR 1989), правителството започва да развива политика за приемане и гражданска интеграция на неспиращия прилив на нови имигранти, които накрая прераства в **Закон за гражданска интеграция за новопристигнали** (1998) (Law on the Civic Integration of Newcomers). Всички ново-дошли трябва да следват програма за гражданска интеграция, която съдържа курсове по холандски и ориентация в холандското общество (Bruquetas-Callejo, M. 2007).

В новата „интеграционна политика“ е затъпен подход, ориентиран към гражданството, „добро гражданство“ към индивидуалните имигранти (Contours Memorandum, Ministerie van BiZa 1994; Bruquetas-Callejo, M. 2007). Главната цел сега е да се предостави равно участие на имигрантите в социално-икономическата сфера, достъп до жилища, образование, труд, както и подпомагане на интеграцията на новодошлите чрез курсове по гражданска интеграция. Нова „повратна точка“ е сигнализирана

в холандската интеграционна политика от Entzinger (2003) след началото на новия век. Той изисква по-значителна адаптация към холандските ценности и норми (Bruquetas-Callejo, M. 2007). От гледна точка на официална правителствена политика се формулират **„Нов стил на интеграционна политика“** / 'Integration Policy New Style' (Ministerie van Justitie, 2003). Вместо фокусиране върху „доброто гражданство“ (good), целта на новия стил е „общото гражданство“ (common) или вид гражданство, което се фокусира на общи норми и ценности.

Могат да се обособят следните периоди:

- 1945 г. – 1960 г. имиграция предимно от бившите колонии (Индонезия, Суринам, Холандските Антили;
- 1960 г. – 1973 г. – нуждата от работна ръка води до имиграция от Източна Европа и Северна Африка. Първоначално директно наемани от работодателите, след това на базата на споразумения между страните – първо с Италия (1960 г.), Испания (1961 г.), Португалия (1963 г.) Турция (1964 г.), Гърция (1966 г.), Мароко (1969 г.), Югославия и Тунис (1970 г.);

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

- 1974 г. -1997 г. – имиграция на членове на семейства на работниците и търсещите убежище са най-значителните групи. Дължи се на нефтената криза и икономическия срив. Между 1975 г. и 1985 г. миграцията от страните извън западна Европа се увеличава три пъти – от 200 000 на 600 000;
- 1997 г. – 2007 г. – спиране на имиграцията на тези, които идват за обединяване на семейства и търсене на убежище, занижена имиграция на нискоквалифицирани работници и засилване набирането на високвалифицирани имигранти. Така нова политическа концепция заляга в средата на 90-те – «добро гражданство» и «гражданска интеграция» с фокус имигрантите да знаят езика, културата, обществото. 1998 г. – Нов закон за гражданска интеграция на новодошлите – задължителни курсове по гражданско образование. 1998 г. Закон за стимулиране на участието на пазара на труда с цел подобряване на ситуацията на имигрантите при набиране на работни места; 1997 г. Преминаване към рестриктивна натурализационна политика.

Икономическата рецесия в края на 90-те на 20 век, спомага темите за имиграцията в пресата, както и статистиките, да показват отпадане от училище на имигрантските деца, голяма безработица сред имигрантите и други, което води до публичен дебат за пропадането на холандската интеграционна политика.

През 2004 г. е създадена специална парламентарна комисия, която трябва да изследва холандската интеграционна политика, наречена като цяло «голям провал».

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

ИНСТИТУЦИОНАЛИ- ЗАЦИЯ НА МИГРАЦИОН- НАТА ПОЛИТИКА

- Основни институции

През следвоенния период в центъра на миграционната тематика е идеята, че Холандия не е и не трябва да бъде имиграционна страна. На имигрантите от източната част на Индонезия и Суринам, както и на тези, които идват, за да търсят работа от Източна Европа, Мароко и Турция се гледа, като на временна миграция, репатрианти или сезонни работници. Парадоксално **до 70-те години миграцията е минимално регулирана**. Въпреки че пребиваването и позволителното за работа са официално задължителни, за да могат имигрантите да живеят и работят в Холандия, влизането в сила на тези постановления е ограничено и много често регулацията се прилага на **индивидуално ниво**.

Това води до нарастващо напрежение в средата на 70-те и промяна в имиграционната и интеграционната политика. От началото на 80-те, съществуването на дългосрочна имиграция е признато и основна политическа цел става тяхното интегриране в холандското общество, като все още имиграцията на имигрантските групи е видяна като

уникално историческо събитие и се вярва, че по-нататъшната имиграция трябва да се ограничи или да се предотврати. Така политическият завои към интеграция се възприема по същия начин. През 80-те и 90-те по-ограничаващи имиграционни политики са изработени и влизат в сила, **първоначално за регулация на трудовата миграция и след това за обединяване на семейства и убежището**.

През 80-те и 90-те дебатът около имиграционните политики е относително спокоен и по-вигни са интеграционните дебати и политики по това време. През последните години нарастването на рестриктивните миграционни политики и политизирането на интеграционните и имиграционни въпроси характеризира публичния и политически дебат.

Този процес се съпътства с **включването на нови актьори във формулирането и изпълнението на имиграционните политики**. Развитието на мрежа от актьори в имиграционната политика следва тази на интеграционната, и докато такива политики в миналото се формулират на **национално ниво** и се изпълняват от горе на долу, последните години картината е

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

по-сложна с новите актьори, които се появяват. Правенето и изпълнението на политики е изместено **нагоре** - на **международно и наднационално ниво, навън - към частни актьори – НПО-та и църквите; и надолу – към местното самоуправление.**

За разлика от интеграционните политики, имиграционните не са изчерпателни и координирани. Това се дължи на **липсата на ясна структура** при правенето на тези политики. Контролирането на миграционните политики в сферата на труда, семейството и убежището се определят от различни министерства, институции и групи политически и социални актьори. Например, **докато Министерство на правосъдието е отговорно за общото гонимост и издаване на разрешения за престой на чужденците, Министерство на социалните дейности и заетостта е пряко отговорно за трудовата миграция, Министерство на културата, свободното време и социалната работа има компетенции за приемането на търсещи убежище.**

Холандската имиграционна политика трябва да отговаря на три

ясно очертани фокуса: труд, семейство и убежище. Взаимодействието между тях се развива във времето, но тяхната взаимовръзка още не е напълно стабилна, нито координирана от единна структура.

Специфична характеристика на холандската интеграционна политика е силната централна координация. Политиката се дефинира на национално ниво, а нейното изпълнение протича на местно и регионално (Penning, R. 2006). На местно ниво има малко изследвания например за изграждането на джамиите. Доминирането на централно координирана национална политика в силна държава, която обезпечава социалните грижи за всички също води до маргинализиране на възможни актьори – неправителствени като професионалните съюзи или църквите в процеса на изграждане на интеграционната политика. Във Федерална република Германия, например, тези актьори имат по-съществена роля в интеграционния процес на имигрантите.

- Правителството на Холандия - <http://www.government.nl>
- Министерство на външните работи - <http://www.minbuza.nl/en/home>

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

Департаментът по движение на хора, миграция и работа с чужденци (Movement of Persons, Migration & Alien Affairs Dept.) спомага да се регулира движението на гражданите, които не са с холандска националност, и особено тези, които искат да мигрират в Холандия. Той работи в тесни взаимоотношения с мисиите извън страната и с другите министерствата, особено Министерство на правосъдието. Департаментът отговаря за визовата политика, включително обработката на молбите за виза. Отговаря и за репатрирането на търсещи убежище, които получават отрицателен отговор. Други области, в които работи департаментът, са – убежище, миграция, движение на хора, нелегална имиграция, трафик на хора, политики, свързани с тероризма, дрогата, организирани престъпления и международно сътрудничество на полициите. Той легализира и проверява официални документи, както и предотвратява използването на подправени.

Департаментът се състои от:

- Отдел за убежище и миграционна работа;
 - Отдел за документи и измама;
 - Отдел за политики по координирането на движение на хора и юридическо и полицейско сътрудничество;
 - Отдел за чужденци и визи
- Министерство на правосъдието - <http://english.justitle.nl>. Към него спада **Главна дирекция за законодателство, международни отношения и имиграция** (Directorate-General for Legislation, International Affairs and Immigration) с под звена - **Департамент по миграционни политики** – този департамент развива политики в сферата на правосъдието и имиграцията, натурализацията и подпомагането на търсещите убежище. Към дирекцията има и **Отдел по имиграция и натурализация**, който решава на кои чужденци им е позволен дългосрочен престой в Холандия, както и отговаря за молбите на тези чужденци, които искат да станат граждани на Холандия. Още този отдел отговаря за защита на границите, мониторинг на легалното местожителство

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

В Холандия и преместването на незаконните.

- Министерство на вътрешните работи и връзките в Кралството се фокусира на следните аспекти по темата - национална сигурност, борба с тероризма, връзките с Аруба и холандските Антили - <http://english.justitie.nl/>
- Холандската полиция - <http://police.nl/policegb/index.htm>
- **Бюро за имиграция и натурализация** - <http://ind.nl>
- Министерство на икономиката - <http://ez.nl/english/organisation/>
- Министерство на образованието, културата и науката - <http://minocsw.nl/english>
- Министерство на жилищното строителство, планиране на пространството и околната среда – релевантни области на работа - общности, интеграция, Делта план за интеграция - <http://international.vrom.nl/pagina.html?id=37564>

• Основни НПО

Организациите, които се занимават с имиграция и интеграция, могат да се разделят на няколко вида:

- големи международни организации, които действат в Холандия – като ИОМ, UNHCR;
- местни организации на самите имигрантски общности - Повече информация за мигрантските организации на общностите в Холандия може да се намери в: Development of Organisations of Ethnic Minorities in the Netherlands. Lecture Brighton February 12, 2003. Посочени са 882 организации на суринамци, 1125 турски, 720 регистрирани марокански организации за 2000 г.;
- неправителствени организации, които са част от мрежи, които работят в дадена насока (например в сферата на премахването на дискриминацията срещу жените (Холандката CEDAW Network се състои от следните организации: Aim for Human Rights, E-quality, FNV, IIAV, Movisie, Nederlandse Vrouwen Raad, St. Emancipatie Online, Studie- en Informatiecentrum Mensenrechten van de Universiteit Utrecht, Tiye-International, Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann, Vluchtelingenorganisaties

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

Nederland, Justitia et Pax.); В сферата на човешките права. През ноември 2007 г. следните холандски неправителствени организации допринасят за Първият цялостен периодичен преглед на Холандия на Съвета за човешки права на ООН - Dutch section of the International Commission of Jurists (NJCM), Art. 1, Netwerk VN-vrouwenverdrag, Dutch CEDAW-Network, Johannes Wier Stichting, Aim for Human Rights, E-Quality, MOVISIE,

International Information Centre and Archives for the Women's Movement, Justice and Peace Netherlands, Defence for Children International Nederland, Stichting Buitenlandse Partner, Vereniging voor Vrouw en Recht Clara Wichmann, Stichting Landelijk Ongedocumenteerden Steunpunt, Stichting LOS).

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

ПРОГРАМИ И СТРАТЕГИИ ЗА ИНТЕГРАЦИЯ

а. национални

Преди 70-те години в Холандия липсват интеграционна политика, защото се вярва, че гостуващите работници след време ще се върнат в страните си на произход. Това е причината холандското правителство да се стреми да осигури на имигрантите по това време само добри условия на живот. Гостуващите работници могат да се възползват от всички редовни осигуровки на държавата. Допълнително са направени специални удобства в културната и социалната сфера, както и специални уроци за децата им, за да съхранят своя майчин език. Всички мерки с цел да направят тяхното завръщане обратно у дома по-мекко. Много имигранти също са убедени, че техният престой не е постоянен в Холандия.

След края на Втората Световна война Холандия бързо се секуларизира, но структурите на пиларизацията от началото на 20 век все още съществуват, което означава, че много от

правителствените средства и консултативни служби се основават на религиозни и етнически принцип. Поради факта, че живеят в отделни квартали, имат висока безработица, правителството се заема с изграждането на първите интеграционни политики през 70-те. В началото на 80-те е представена политиката на етническите малцинства. Поддържането на културата на имигрантите вече се вижда не като средство, което ще подпомогне тяхното завръщане по домовете, а като път за еманципация подобна на тази на католиците, предприета преди няколко десетилетия. Така държавата продължава да подкрепя културния и социалния живот на имигрантите; създават се консултативни съвети за етническите малцинства на местно и национално ниво; изучаването на майчиния език е застъпено в началните училища; издигат се първите мюсюлмански и хинди училища.

Успоредно със стимулирането на интеграцията чрез културни дейности, политиката цели равенство пред закона и равен достъп до пазара на труда, възможности за достъп до жилище и образование.

През 90-те години фокусът на интеграционната политика се премества от запазване на културните особености към интеграция на пазара на труда и

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

равни възможности, като социално – икономическа позиция на четирите главни имигрантски групи (турци, суринамци, мароканци и антилци), които са в неравно положение и чийто младежи са многобройни в криминалните статистики.

Изучаването на майчиния език е ограничено и се прави допълнителна учебна програма, в която се набляга на значението на изучаване на холандски и на образованието като цяло.

Промяната в интеграционната политика е част от една по-голяма промяна на държавно ниво, която преминава от правата на гражданите към задълженията на гражданите. През 80-те и 90-те държавата преминава през криза: броят на населението, което получава социални грижи, става прекалено многобройно спрямо работещото население. Неравностойната социално-икономическа политика започва да се разбира все повече като резултат от бездействието на индивидите в неравностойно положение. Този фокус върху отговорността на хората засяга също и сферата на интеграцията. През 90-те и настоящето десетилетие липсата на интеграция (особено слабо владеене на холандски) все повече се приписва на липсата на усилие от страна на имигрантите.

През 1989 г. докладът на Научния съвет за правителствена политика (scientific council for government policy / WRR) предлага програми за обучение по холандски за новодошлите имигранти, за да ги подготвят за бъдещия им престой, но чак през 1998 г. Законът за гражданска интеграция за новодошли имигранти влиза в сила (Wet Inburgering Nieuwkomers, WIN). Този закон предвижда всички нови имигранти, с изключение на студентите и временните работници, да преминат 600 часов курс по език и ориентация, които са последвани от подпомагане при намиране на работа или продължаване на образованието. Тази програма има за цел да подпомогне имигрантите да си намерят мястото в холандското общество и да подкрепят сами себе си. Гражданите на ЕС, Швейцария и Америка, които идват заради различни причини, различни от брак или обединяване на семействата са освободени от това задължение. Ако имигрантът не се съгласи, социалните му осигуровки могат да бъдат спрени или може да се наложи глоба.

Тази програма още съществува, но тя не е вече задължителна. Холандия е първата страна, която предлага тази задължителна мярка и няколко страни след това я последват.

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

б. градове

Имигрантското население има тенденция да живее в градските райони. 29% от алохтоните (или 39 % от всички западни алохтони) живеят в четирите най-големи градове – Амстердам, Ротердам, Хага и Утрехт в сравнение с 13 % от холандското население. В Амстердам и Ротердам алохтоните наброяват почти половината от населението. Някои по-малки общини имат значителна концентрация на някои мигрантски групи, най-вече като следствие от гостуващата работна ръка. Наблюдава се не само висок процент на концентрация, но също така и сегрегация: много имигранти живеят в квартали с нисък процент на алохтонно население и тази сегрегация се увеличава през последните години. От четирите големи града, Амстердам има най-малък сегрегационен индекс 36.3 за 2004 г., а Хага има най-висок сегрегационен индекс – 51.1, особено когато става дума за турското население.

Сегрегацията е по-ниска, когато става дума за бежанците, защото те са разпределени из цялата страна. Западните алохтонни групи са като цяло в неравностойна социално-икономическа

позиция. От четирите най-големи западни имигрантски групи, турците и мароканците са най-неравнопоставени: при тях се наблюдава ниско участие в пазара на труда, висока безработица, зависимост от социалните помощи от държавата и ниски резултати в училище, дори сред втората генерация.

През 2006 г. само 38,7 % от мароканците и 43,9 % от турците, които са на възраст между 15-64, имат работа (фигура 3¹). Безработицата е 17,2% сред мароканците и 15,1% от турците, което е четири пъти повече от това сред холандското население. Почти 30% от турците и мароканците получават социални помощи, в сравнение с 13% от холандското население.

Полицейските статистики дават информация, че 10 % от антилските и мароканските момчета, които са на възраст 12-17 години, са били задържани за престъпление, докато при местните това са 2%, а за от турските момчета – 5,2 %. Когато става дума за 18-24 годишни младежи, 17,8 % от мароканските, 13 % от антилските са заподозрени за престъпление в сравнение с 3,8% от холандското население.

Повечето градове в Холандия, както и в цяла Европа, търсят нови начини да създадат и насърчат ефективния

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

диалог между културните общности, новите имигранти и местното население.

Една добра практика³ е на **Общината в Ротердам**, която дава средства, за да се създаде **пост за гостпреподавател по темата „Идентичност и гражданство“** към Департамента по социални науки и Департамента по история и изкуство в **Университета Еразъм**. Този представител е част от отговорността на града към градските жители. На 11 май 2006 г. градът обявява официално това си задължение към „градското гражданство“ (Urban Citizenship) във връзка с представянето на цялостна рамка за всички дейности на политическия екип на Ротердам в периода 2006 г. -2010 г. с фокус върху интеграцията, участието, еманципацията и гражданството.

В рамките на това задължение на 1 януари 2007 г. известният философ и теолог проф. Тария Рамаган е определен като гостуващ професор, който ще отговаря за ръководната позиция в университета – Гражданство и идентичност. Предвижда се този пост да е с продължителност 2 години. По това време той съветва град Ротердам в сферата на „Гражданство, идентичност и чувство за принадлежност“.

Рамаган е швейцарски мюсюлманин, учен с фокус върху ислямската теология. Номиниран е от Prospect и Foreign Policy като осмият най-влиятелен съвременен интелектуалец в света. Има магистратура по философия и френска литература и докторат по арабски и ислямски изследвания от Университета в Женева и е изучавал класически ислям в Каиро. Работил е като старши изследовател по ислям в St. Antony's College (Oxford), Doshisha University (Kyoto, Japan) и Lokahi Foundation (London), както и като президент на европейски мозъчен тръст - European Muslim Network (EMN) в Брюксел.

В цяла Холандия броят на мюсюлманите е около 1 милион и те представляват 5.8 % от населението, което е най-вече концентрирано в градове като Ротердам. Общината в Ротердам вярва, че, избирайки международно призната фигура да ръководи дебата по интеграция, може да помогне в изграждането на доверие и взаимно разбиране и повече знание между мюсюлманите и не-мюсюлманите. Проф. Рамаган работи не само в университета, но прави дебати в училищата, джамиите, общностните центрове особено в сферата на образованието, заетостта,

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

медите и представите един за друг.

През пролетта на 2007 г. Рамаган прави обиколка из града, като интервюира различни групи от хора с цел развиване на модел за „градско гражданство“ (urban citizenship), което признава приноса на всеки гражданин и може да допринесе за колективното чувство на принадлежност. В резултат от тези консултации се организират множество образователни инициативи, които имат за цел да се изградят мостове между различните културни групи.

Един пример е създадената **кампания „Joining Hands against Forced Marriages“**, която е насочена главно към практиките на насилствени бракове сред мюсюлманската общност и се води от Platform Islamic Organisations Rijnmond (SPIOR)³. Кампанията е проведена и в други градове в Европа като Брюксел, Париж, Магрид, Лондон, Берлин и Болония, като е създадена малка книга по темата за насилствените бракове, която е преведена на английски, немски, френски, италиански и испански.

Ето как една градска практика може да се превърне в европейска.

В изследване на Институт Отворено

общество от 2007 г. **Мюсюлманите в Европейския съюз**⁴ с доклади от градовете и по-специално този за Холандия са описани четири града и може да се получи по-задълбочена информация за ситуацията на мюсюлманите в Амстердам, Ротердам, Ултрехт и Заанщад.

В. европейски

Холандската имиграционна политика в своя първоначален период е отворена и толерантна. Това би могло да се дължи на факта, че в страната винаги е имала многобройно имиграционно население.

Холандската конституция дефинира гражданството и достъпа на чужденците. Гражданство се дава на базата на произход или натурализация чрез раждане. **Законът за чужденците** (Vreemdelingenwet) дава няколко права на чужденците и позволява незабавно изгонване на чужденци в определени ситуации (Aileen, T 2006).

След Договора в Рим Холандия следва законите на ЕС. През пооследните години Холандия се движи към „затворена“ имиграционна политика. Тази политика на изключване е свързана с настоящия подход на ЕС към имиграцията и най-вероятно ще продължи, независимо от дебатите за човешки права и хуманитарните съображения.

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

Приоритетни за ЕС са въпросите на сигурността и нуждата от социална кохезия/сплотеност. Социалната сплотеност става по-трудна, защото имигрантите пристигат от страни, които са драстично по-различни от Европа. Някои имат и икономически проблеми, които произтичат от имиграцията. Ксенофобията, расизмът и дискриминацията се засилват в Европа. ЕС взема тези въпроси под внимание, когато започва да работи за по-силна интеграционна политика. Тази политика промотира граждански подход към имигрантите и обучението на нови езици, като се хармонизират процедурите за вход в ЕС.

Холандия е подходящ пример за новите насоки в европейската миграционна политика. От всички страни в ЕС, Холандия най-драстично преобръща политиката си от отвореност към затвореност. Множество причини обуславят този поврат: страха от загуба на национална идентичност, от нарастващия ислямски екстремизъм, от увеличаване на насилието и криминалността. Гражданите се страхуват и от факта, че новодошлите ползват социалните осигуровки на страната. Крайнодесният холандски политик Пит Форттаун, застрелян десет дни преди изборите през 2002 г., дава висока гласност на тези страхове. Момото

на неговата партия „Холандия е пълна“ му носи 20 % от гласовете по време на изборите, което драстично променя политическия климат. След това имиграцията става проблем, който води до много разногласия (Aileen, T 2006).

Холандският отговор на имиграционния проблем води до нови бариери за имигрантите. Гласувана е наредба, която изисква от бъдещите жители (термин, който се противопоставя на гражданин) да минат тест по холандски език и култура (Inburgering) преди идването им в Холандия, което прави Холандия първата страна в света, която изисква от бъдещите постоянни жители – курс за интеграция преди пристигане (**pre-arrival integration course**). Местен съвет ръководи и проследява индивидуалната интеграция и има право да глобява, ако жителите не успяват да се интегрират.

Друго препятствие за имигрантите е увеличаващите се такси за допускане за жителство. По-големите градове вземат под внимание само предложенията на жители, които имат определено ниво на доход, преди да им позволят да се преместят там. Предишните

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

имиграционни закони се изпълняват по-стриктно. Също така законите са затегнати от гледна точка на наемане на работа и сключване на брак. Правителството използва повече чужда полиция и увеличава контрола при наемане на работа или жилище от имигранти с нелегален статут.

Процедурите за убежище стават по-трудни. Ускорените процедури за разглеждане на случаите за убежище започват да се използват по-често. Това води до несправедливо третиране на непридружени непълнолетни, които идват от страни извън ЕС. В техните случаи не се дава много свобода за действие, въпреки че те са вече в неравностойно положение след пристигането си.

Стриктната холандска политика е показателна за общата характеристика на страните от ЕС. Въпреки малкия си размер, Холандия е влиятелна европейска страна. Конституционна монархия с население от 16 милиона, което включва и значителен брой чужденци, Холандия има 5,8 процента мюсюлманско население, което я прави втората по брой на мюсюлманите в ЕС

след Франция. Те са главно турци и мароканци. Последните събития и промени в политиките изострят имиграционните и интеграционните проблеми. Парламентарен доклад показва, че в миналото интеграцията е била като цяло успешна. По-скорошно гласуване показва увеличаващата се антиимигрантски настроения и увеличаващо се настояване и изискване за интеграция. Десните политици се застъпват за край на имиграцията, която не идва от Запада.

Още няколко важни аспекта, когато става дума за връзката на Холандия с Европейския съюз:

- Сигурността винаги е била главна грижа за ЕС, която позволява на страните членки да изработят ограничаваща имиграционна политика за имиграцията и контрола на чужденците.
- Международният съг се намира в Холандия – факт, който има европейско и световно влияние;
- Холандия е показателна за страна с антиимигрантско отношение и политика на изключването сред останалите членки на ЕС;
- Резултатът от холандския референдум от 1 юни 2005 г. за Конституционния договор на ЕС разкрива

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

бездната между политическото и публичното мнение, когато става дума за политика на ЕС. Също така показва и провалът на националните политици и администрацията да действат като адекватна връзка между „Европа“ и холандските граждани. Личи дефицит на легитимността на политиката на ЕС в

Холандия и нуждата от оценяване на мнението на холандското население как тя да бъде заздравена;

- Не на последно място на последните избори за Европейски парламент от юни 2009 г. един от изборите на холандците е анти-имиграционна партия в Европейския парламент.

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

ДОБРИ ПРАКТИКИ

В последните години няколко нови закона целят ограничаването на нискоквалифицирани имигранти и миграция по семейни причини, както и продължаване на интеграционните програми за тези, които вече са на територията на Холандия. Левите партии – Зелените и Партията на труда – възразяват на някои от тези планове, от което става ясно, че има консенсус за задължителна интеграция, което не е било възможно само преди 10 – 15 години (Ersanilli, E. 2007). На политиците им отнема дълго време преди да започнат да прилагат гражданска интеграция, но в момента има почти консенсус на парламентарно ниво, че имигрантите могат и трябва да бъдат задължени да знаят холандски и да приемат някои либералнодемократични ценности.

Обхватът на тези курсове по гражданска интеграция се разширява. От март 2006 г. мигрантите, които искат да оудат да живеят в Холандия с техния съпруг/а трябва да минат „тестът по гражданска интеграция в чужбина“ (inburgeringsexamen buitenland).

Той се прави в даденото посолство на Холандия чрез телефон, който е свързан към компютър и съдържа въпроси по езика и холандски обичаи. Като част от материала, който трябва да се получи, кандидатстващите получават видео „Идване в Холандия“ (“Coming to the Netherlands”), което включва картини на мъже, които се целуват и жени без горница бански на плажа. Това видео предизвиква много спорни въпроси, когато е представено, като изглежда да бъде направено така, че да провокира мюсюлманите – имигранти, защото не всеки в Холандия смята тези прояви за основни ценности на страната. През 2006 г. 90 % от кандидатстващите преминават теста, но апликационните форми за формиране на семейства спадат грастично. Според някои политици тестът трябва да бъде по-труден.

От 2007 г. новите имигранти не са задължени да минат курс по гражданска интеграция, но те трябва да минат изпит по гражданска интеграция, за да могат да бъдат с необходимите качества за позволение за постоянно пребиваване. Този критерий допълнително е развит и за имигрантите, които идват в Холандия преди 1998 г., т.н. oudkomers. Разширените интеграционни задължения са насочени към хора, които получават социални помощи, и към

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

духовните лидери като имамите. Тогавашният министър на интеграцията (Verdonk) иска да направи този тест задължителен за всички *oudkomers*, дори тези, които имат холандско гражданство. Консултативният съвет по миграционни въпроси съветва това да не се прави, защото ще доведе до неприемливо разграничаване между холандските граждани. Хората, които имат осем години формално образование в Холандия, също са освободени. Изпитът по гражданска интеграция трябва да бъде взет в рамките на 5 години, след като *oudkomers* е призван от общината. Ако човек не вземе изпита, може да бъде глобен. И най-накрая, имигрантите трябва да плащат сами за курса по интеграция, въпреки че могат да вземат заеми от общината. До 2007 г. целият курс се плаща от държавата. Има планове курсовете да бъдат последвани от стаж, работа или доброволен труд. Това се прави, за да се увеличи участието на имигрантите в обществото по един или друг начин.

Двойното гражданство се дискутира отново. След като през 2007 г. на власт идва ново правителство, което се състои от Християндемократи, Християнски съюз и Партия на труда. Още преди членовете на кабинета да бъдат посочени, десният член на парламента Geert Wilders създава движение срещу

двата членове на Работническата партия - Nebahat Albayrak and Ahmet Aboutaleb, които имат двойно гражданство – респективно от Турция и Мароко. Wilders спори, че точно поради факта, че те имат двойно гражданство, те не могат да бъдат лоялни граждани на Холандия и така те не са подходящи за членове на Парламента. В пресата той заявява, че би забранил мюсюлмани да бъдат членове на кабинета. Никоя от другите политически партии не подкрепя движението на Wilders, но според някои двойната националност би трябвало да бъде спряна.

През септември 2007 г. Научният съвет по управленска политика (Scientific Council for Government Policy (WRR) публикува доклад за Холандската идентичност (Identificatie met Nederland). Според него, двойното гражданство трябва да бъде позволено както за имигрантите, така и за холандските емигранти. В доклада се предлага термина „алохтон“ да бъде премахнат, защото той продължава да дефинира хората, които имат имигрантски произход като не принадлежащи на Холандия (niet van hier) (Ersanilli, E. 2007).

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

БИБЛИОГРАФИЯ

Монографии, студии, статии, презентации

- Odmalm, P. (2006). Migration Policies and Political Participation. Inclusion or Intrusion in Western Europe? Palgrave Macmillan.
- Vasta, E. (forthcoming 2010) 'The Politics of Avoidance: a lens from the UK' in Dutch Racism. University of Oxford.
- Penninx, R., Garcüs-Mascarecas, B., Scholten, P. (2006). Policymaking Related to Immigration and Integration : A Review of the Literature of the Dutch Case. IMISCOE
- Bruquetas-Callejo, M., Garcüs-Mascarecas, B., Penninx, R. Scholten, P. (2007). Policymaking related to immigration and integration. The Dutch Case. IMISCOE
- Penninx, R. (2005) Bridges between Research and Policy? The Case of Post-War Immigration and Integration Policies in the Netherlands. IJMS: International Journal on Multicultural Societies. vol. 7, no.1, pp. 33-48.
- Aileen, T. (2006). How Stricter Dutch immigration policies are contributing to rising Islamic fundamentalism in the Netherlands and Europe, 5 WASH. UNIV. GLOBAL STUDIES LAW REV. 451
- Ersanilli, E. (2007). Focus Migration. Country Profile: Netherlands. Number 11. http://www.focus-migration.de/The_Netherlands.2644.0.html?&L=1
- Muslims in the EU: cities reports (2007) The Netherlands. Preliminary research report and literature survey.
- Development of Organisations of Ethnic Minorities in the Netherlands. Lecture Brighton February 12, 2003.
- Heelsum, A. (2002). Explaining trends, developments and activities of Moroccan organisations in the Netherlands. Institute for Migration and Ethnic Studies (IMES). University of Amsterdam.
- Grillo, R. (ed.) (2008) The Family in Question. Immigrant and Ethnic Minorities in Multicultural Europe. Amsterdam University Press.
- Nicolaas, H. (). Family-network migration after asylum migration in the Netherlands. Statistics Netherlands. Department of population.
- Wolff, R. (2004). Some facts and figures on foreign background students and Higher Education in Europe and their possible explanation illustrated by the case of the Netherlands. Paper for the Luxembourg LIS/Maxwell Immigration conference, June 21-22 2004. IMES/ University of Amsterdam.

Европейски съюз

**Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни**
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

- Siegel, M., Neubourg, C., (2008). A Historical Perspective on Immigration and Social Protection in the Netherlands. University of Sussex.
- Liempt, I (2007). Navigating Borders. Inside Perspectives on the Process of Human Smuggling into the Netherlands. Amsterdam University Press.
- Roodenburg, H., Euwals, R., Rele, H. (2003). Immigration and the Dutch Economy. CPB Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis.
- Crul, M., Schneider, J. (...). Integration of Turkish second-generation men and women in Germany and the Netherlands. The impact of differences in vocational and academic tracking systems.
- NRS Handelsblad: Дайте ни доброто старо време, казват холансците (12 август 2009): http://www.nrc.nl/international/opinion/article2326504.ece/Give_us_the_good_old_days_back,_say_the_Dutch
- NRS Handelsblad: Питайте не колко струват имигрантите, но как да им дадем работа (30 юли 2009): http://www.nrc.nl/international/opinion/article2314668.ece/Ask_not_what_immigrants_cost,_ask_how_we_can_give_them_jobs
- NRS Handelsblad: Уилгерс - калкулирайте разходите на мигрантите (29 юли 2009): http://www.nrc.nl/international/article2308242.ece/Wilders_Calculate_cost_of_immigrants
- NRS Handelsblad: Холандия иска повече добре образовани чужденци (23 юни 2009): http://www.nrc.nl/international/article2279586.ece/The_Netherlands_wants_more_well-educated_foreigners
- NRS Handelsblad: Холандия става твърда с търсещите убежище от Сомалия (13 април 2009): http://www.nrc.nl/international/Features/article2214439.ece/Netherlands_gets_tough_with_Somali_asylum_seekers
- NRS Handelsblad: Работниците от Индия променят демографския образ на холанските емигранти (29 януари 2009): http://www.nrc.nl/international/Features/article2135782.ece/Indian_workers_change_Dutch_expatriate_demographics
- Expatica. Expat voices: http://www.expatica.com/nl/life-in-netherlands/expat_voices_list.html

ПОДКРЕПА ЗА АКТИВНО ВКЛЮЧВАНЕ НА ИМИГРАНТИТЕ В БЪЛГАРСКОТО ОБЩЕСТВО

ОПИТЪТ НА ХОЛАНДИЯ

- Expat Law. Dutch Immigration in Plain English: http://www.expatlw.nl/dutch_highly_skilled_migrant.htm
- Посолството на Кралство Нидерландия в България: http://bulgaria.nlembassy.org/about_the#a6
- Холанския парламент: http://www.eerstekamer.nl/begrip/english_2
- Уикипедия – Холандия:
- <http://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%A5%D0%BE%D0%BB%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B8%D1%8F>
- Focus Migration: the Netherlands
- http://www.focus-migration.de/The_Netherlands.2644.0.html?&L=1
- Migration facts, stats and maps: <http://www.migrationinformation.org/datahub/countrydata.cfm?ID=520>
- Business immigration and foreign investment in the Netherlands:
- <http://www.workpermit.nl/Business%20immigration.htm>
- Move to Netherlands: <http://www.movetonetherlands.com/immigration.html>
- IMISCOE Online Library: <http://library.imiscoe.org/cgi/b/bib/bib-idx?type=simple&lang=en&c=imiscoe&sid=d7c70f63207325d401884fe3d3b58565&rgn1=entire+record&q1=the+netherlands&Submit.x=0&Submit.y=0>
- Statistics Netherlands: <http://www.cbs.nl/en-GB/menu/home/default.htm>
- Statistics Netherlands: <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?VW=T&DM=SLEN&PA=03742eng&D1=0-4-&D2=0-7&D6=a,I0-7&HD=090830-1928-&LA=EN&HDR=T&STB=G5,G1>
- Focus Migration: http://www.focus-migration.de/The_Netherlands.2644.0.html?&L=1
- Scientific Council for Government Policy: <http://www.wrr.nl/english/publicaties.jsp?objectid=515>
- European Union Blue Card: <http://www.europeanunionbluecard.com/?p=12>
- EuroCities: <http://www.eurocities.eu/main.php>
- Circular migration and mobility partnerships between the European Union and third countries. MEMO/07/197. Brussels, 16 May 2007.

Европейски съюз

Европейски фонд за интеграция
на граждани на трети страни
Министерство на труда и социалната
политика на Република България

БЕЛЕЖКИ

- NGO's Notes on the 5th Report of The Netherlands. On behalf of the pre-session working group of the Committee on the Elimination of Discrimination against Women. Forty-third session. 19 January-6 February 2009.
 - Dutch NGOs contribution to the First Universal Periodic Review of the Netherlands by the UN Human Rights Council. November 2007
 - European Pact on Immigration and Asylum. COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION. Brussels, 24 September 2008 (07.10)
 - A focus on the IND. Annual results 2008.
1. За повече информация: <http://citiesofmigration.ca/urban-citizenship-and-identity-tariq-ramadan/lang/en/>
 2. Фигури 1,2,3 са взети от: на Ersanilli, E. (2007). Focus Migration. Country Profile: Netherlands. Number 11. http://www.focus-migration.de/The_Netherlands.2644.0.html?&L=1
 3. За повече информация: <http://citiesofmigration.ca/urban-citizenship-and-identity-tariq-ramadan/lang/en/>
 4. http://www.spior.nl/index.php?option=com_content&view=article&id=191%3Apress-invitation&catid=64%3Alink&Itemid=87
 5. Muslims in the EU: cities reports (2007) The Netherlands. Preliminary research report and literature survey.

